

מדור בני"ש

זמורות

העלון לתלמידי ישיבת "כרם ביבנה" המשרתים בצה"ל

צנחנים

אדר התש"ע	
9	רון אליצור
7	חיים ארבל'ך
79	דניאל ברוקס
24	יעקב סוקוליק
7	אליה פרדס
1	ישראל קלקר

אדר ב' התשע"א	
8	שי בורטינוב
5	אהרון טילור
	גבי טלר
	צוריאל חי לביא
4	נועם מזוגי

שריון

אדר התש"ע	
6	אריה ברין
	רפאל מילאנו
13	רותם נהיר
1	דוד פרידמן
7	ברוך שינזון

רבנות צבאית

אדר התשס"ט	
51	אסף איטח
36	בן ציון גליקרמן

אדר התש"ע	
52	אייל אלון
20	ערן הברמן
26	יוסף חלמיש

המודגשים: אלו שביקרו החודש
ערכו אחרון: ג' ניסן

תותחנים

אדר התש"ע	
41	עזרא כצמן
19	יצחק אמסלם
19	דניאל בוחבוס
10	קובי סבאג
8	אביתר פראנג'י
22	גלעד שוגר

אדר ב' התשע"א	
	מיכאל כהן
	אביעד איזנברג
	שלומי אליגאל
	יוסף בן-שמחון
	אביעד ברון
	עמוס סבג
	אביעד פוגל
1	אליצור קלנר

איסוף קרבי

אדר ב' התשע"א	
	אביעד גדעון
1	שוקי גוטליב
	יצחק גולדברג
4	משה גזלה
1	צבי היימן
	מאיר וולטרס
1	עמיצור נחשוני
1	ינון ספוקיני
	יאיר פישר
	חנוך קמרי

מודיעין

טבת התש"ע	
5	דניאל קייקוב

אדר התש"ע	
13	אימטר בבאי
11	אלחנן זינגר
8	רע סטלר
32	יונתן שיפטן

בגעי"ת

אדר התש"ע	
26	אוריאל כהן
18	הלל אלטשולר
1	אביחי אלפסי
9	אבי דל
4	מנחם הומינר
5	גבריאל הויג
9	מאיר היימן
10	אביחי הרוש
22	רועי ימיני
142	אברהם ינמי
9	מאיר עזרא
2	ישראל פומרנץ
18	אבי קלמנטינובסקי
14	שמואל שיפמילר

תומכי לחימה ועוד

טבת התש"ע	
43	שמואל בקר

אדר התש"ע	
3	אלעד ביבר
36	רועי גרינברג
5	יוסי וידבסקי
23	אלדד זהר
177	נתן חמילבסקי
17	אוריאל טהר
34	נתנאל לוי (חובש קרבי)
12	נאור סרי
16	ליאור פרישמן
153	תומר ריספולר
14	יוחאי שריקי

אב התש"ע - כפיר
איתן איצקוביץ'

טבת התשע"א - נח"ל חרדי
רפאל קמפינסקי

אדר ב' התשע"א

יאיר כהן
עמיצור נחשוני (חי"ק)
ערן יומטוביאן
שלום ירנברג
נועם מושקוביץ' (חי"ק)
יצחק קווס
נתנאל קיזמן

למי שלא שם לב, זהו עלון מספר 99 !

ראו זאת כבקשה אישית,

אנא שילחו לנו בהקדם תמונות מכל השירות שלכם, חוויות

וכד' על מנת שנוכל להכניסם לגיליון החגיגי. תודה!

Zmorot@gmail.com

גיליון מס' 99
ה'תשע"א ניסן

חייליך היקרים,

מעשה. פעם אחת הלכו קבצן יהודי וקבצן גרמני יחד נדוד. לימד היהודי את הגרמני שיעשה עצמו כיהודי (שגרמנית וידיש שפות דומות הן), והיהודים רחמנים וירחמו עליו.

כיון שהגיע הזמן סמוך לפסח, לימדו איך יתנהג כשיוזמן לליל הסדר, שעושיך קידוש ורוחצים ידיים, רק שכח לומר לו שאוכלים מרור...

כשהגיע לסדר היה הגרמני רעב מכל היום ומצפה לאכול הדברים הטובים שסיפר לו היהודי עליהם, אבל במקום זה קיבל חתיכת כרפס במי מלח, ושאר דברים הנוהגים בסדר, ואמרו ההגדה. הוא, עיניו כלות לאכול.

שמח כשאכלו כבר את המצה, אך פתאום הביאו מרור, ונעשה לו מר בפה, וחשב שזהו רק הסעודה, שרק זה יאכלו. ברח תכף במרירות ורעבון, וחשב לעמו: יהודים ארוים. אחרי כל הטקס, זה מה שנותנים לאכול... ובא לבית המדרש וישן.

אחרי כן בא היהודי בפנים שמחות, שבע מאכילה ושתיה, ושאלו: "איך היה לך הסדר?". סיפר לו הגרמני בכעס מה שעבר עליו.

אמר לו היהודי: "הוי גרמני שוטה, אם רק היית מחכה עוד מעט, היית אוכל כל טוב כמוני"... (מתוך "כוכבי אור". וכדאי לעיין בביאור המעשה בספר כששומעים סיפור זה אחרת).

ומה באמת עושה כאן המרור? לא מספיק מה שכבר היה? למה צריך לחזור על הטרואומה הנוראית הזאת? אי אפשר להתחיל יפה - למה להתחיל בגנות?

אמר קהלת (ב' יז): וראיתי אני שיש יתרון לחכמה מן הסכלות כיתרון האור מן החושך. ומובא על כך בזוהר (תרויע מה): א"ר יצחק משל למתוק במר, דלא ידע אינש טעמא דמתיקא עד דטעים מרירא. מאן עביד להאי מתיקא? הוי אומר: האי מרירא!

האור הבוקע מתוך חושך ואפילה הוא לאין ערוך יותר חזק ומאיר. החושך שקדם לאור הגאולה, המרירות, אינה רק "בדיעבד". זהו חלק חשוב בסיפור.

בתור חיילים ניתנת לכם הזדמנות לחוש מרירות ועבדות קשה... אבל דווקא מתוך כך, מתוך הקושי והעמל, מאשפות ומעפר דל, נתנער ונקום לגאולה שלימה! חג כשר ושמח!

המונע הגדול ביותר מן האדם להשיג את מבוקשו - הוא חוסר האמון שלו שהדבר בכוחו.

רבי נחמן מברסלב

מעשה בירא שמים שגנב... הבן איש חי

מעשה באחד ירא שמים שהיה דרכו לילך כל לילה לישיבה ללמוד אחר חצות עם ראש הישיבה והחברים, והיה נכנס ראשון ויוצא אחרון.

פעם אחת הלך בלילה מביתו לישיבה כדרכו, ובדרך הילוכו מצא פתח חצר אחד פתוח ששכחו אותו, והייתה שם אלמנה עשירה אין איש עמה, אלא רק משרתת אחת שהיו ישנות בחדר אחד שבו מונח כל העושר שלה בתוך תיבה מלאה כיסים דינרי זהב, והן לא הקיצו בעת שנכנס.

ויפתהו יצרו לגנוב הזהובים, וכיבה את הנר ושיבר את התיבה. והנשים הקיצו מכח שבירת התיבה. אך פחדו לצעוק, כי אמרו ליסטים מזוין הוא ויהרגו.

והוא אחר שפתח ולקח המעות, בא בזיכרונו זאת המימרא של בן עזאי, שאין אדם נוגע במוכן לחברו, שהיה דורש ראש הישיבה דבר זה בישיבה. ואמר אם אלו הדינרים מוכנים לי – למה אקח אותם באיסור? ואם אין הם מוכנים לי – לא תועיל גניבה זו עתה. החזירם והלך לו.

וזאת האשה, כשהאיר היום ראתה שלא נגנב ממנה מאומה. ותאמר: מעשה נס זה, ולא כל שעתא מתרחיש ניסא, טוב לי שאנשא לאחד כדי שיהיה ממוני שמור.

ותלך אצל ראש הישיבה ההוא, אחר שיצאו והלכו כל בני הישיבה, סיפרה לפניו המעשה, ותבקש שהוא יגיד לה על אדם ירא שמים שתינשא לו.

ואותו האיש היה לבדו יושב שם ושמע את הדברים ויאמר לה ראש הישיבה: תקחי את זה האיש, כי פנוי הוא, והוא ירא שמים מאוד. וכן עשו. קידשה באותה שעה ונשאת.

אז אמר: יפה אמרתי אתמול בלילה, שאם אלו הדינרים מוכנים לי אקח אותם בהיתר, וכן היה לו.

מכאן כלל גדול וגדר וסייג עצום לאדם שלא ימצא ויבקש תחבולות לאסוף כסף ועושר בלי יושר, אלא יבטח בה' ביטחון שלם, כי מיום שנגזר עליו לבוא לעולם הזה נגזר עליו עני או עשיר, ואם פסקו לו בשמים עושר או ריוח כל העולם כולו לא יוכלו לעצור בעדו, ואם חלילה בהיפך, אם יעלה לשמים שיאו, יגע לריק וילד לבהלה וסוף סוף יעלה בידו חרס, ומה צדקו יחדיו דברי התנא בן עזאי שאמר אין אדם נוגע במה שמוכן לחברו, אשר על כן אשרי תמימי דרך ההולכים על פי התורה, וטוב להם בעולם הזה ובעולם הבא.

(נפלאים מעשיך, פרק ס"ח).

מתורת הגרי"ד בין סיפור לזכירה

סיכום פשיעורו של
הרב שלמה פרידמן שליט"א
סוכם ע"י טל לוי (ש"ג)

שואל **המנחת חינוך** (מצווה כ"א) מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות, הרי ידוע שאנו מזכירים בכל לילה את יציאת מצרים כדאשכחן במשנה אחרונה בפרק קמא מברכות, מחלוקת של בן זומא וחכמים לגבי הזכרת יציאת מצרים בלילות, דלפי בן זומא צריך להזכיר בכל לילה ולילה את יציאת מצרים וכך פסקו הראשונים להלכה.

וא"כ, צריך לשאול מה חדש בליל פסח, הרי בכל לילה עלינו להזכיר את פסח.

המנח"ח מביא שביליל פסח יש עניין חדש שהתוסף והוא מצוות "והגדת לבנך" שהיא מיוחדת דווקא לערב זה. ואם ישאל השואל מה יקרה אם אין לו ילדים, כבר ענה על זה המכילתא שיספר אדם בינו לבין עצמו.

והרי **שהגאון ר' חיים הלוי** האיר את הדברים באספקלריא מאירה עוד יותר. והביא שיש הבדל בין **זכרון** – זכר יציאת מצרים שבכל לילה ולילה, לבין **ספור** יציאת מצרים שהוא דווקא בפסח. ר' חיים ציין לשלושה עניינים בהם ניכר ההבדל בין זכרון לסיפור.

א. בסיפור יציאת מצרים – יש צורך לומר את הדברים בדרך סיפור **לאדם אחר**, וגם אם אין לו ילדים חייב להסביר לעצמו בדרך סיפור, שאלה ותשובה, שואל ומשיב לעצמו.

ב. בסיפור יש צורך **להתחיל בגנות ולסיים בשבת**, מה שאין כן במשך השנה כולה בעת זכירת יציאת מצרים.

ג. בזכירת יציאת מצרים שבמשך השנה אין אזכור של ההלכות הקשורות לחג הפסח וכן לקרבן הפסח, הסיפור מקיף ומאריך יותר בכל ענייני הפסח.

הרב יוסף דב סולובייצ'יק זצ"ל (נכדו של ר' חיים) הוסיף גם הוא נופך משלו על החילוק שבין **זכירה לסיפור**.

כידוע בספר המצוות לרמב"ם זכרון יציאת מצרים שבכל יום לא מופיע, וזאת – חרף העובדה שהוא כן מופיע בי"ד החזקה.

והרב סולובייצ'יק מציע שני הסברים לכך:

כבר הזכרנו לעיל את מחלוקת התנאים האם **'כל ימי חייך'** בא לרבות את **'הלילות'** או את **'ימות המשיח'**. ולפי שיטת חכמים אם נרבה את הלילות ל'ימות המשיח' הרי שלא נהיה מחויבים להזכיר את יציאת מצרים. לפיכך, יוצא שבימות המשיח לא נהיה מחויבים להזכיר את יציאת מצרים שכן לעתיד לבוא תבטל. והרמב"ם לא כתב בספר המצוות דברים שעתידיים להתבטל.

עניין של סינוח

דניאל סגרון

שיעור ו'

מספרים, שפעם הגרש"ז אוירבך זצ"ל כתב תשובה הלכתית, ונכדו שניסח אותה כתב בתוך הדברים: "וקשה על החזון איש". גער בו ר' שלמה זלמן - "וכי אני יכול להקשות על החזון איש? תכתוב צריך עיון".

נו, באמת. די מספיק עם המשחק מילים. נמאס מהקטנוניות הזו. בואו נלמד מהאקדמיה להיות ענייניים. להתייחס לגופם של דברים. אם זה נכון, נכון. ואם לא - אז למה לא לחלוק ולהתווכח, בלי חשבון מעמדות.

שתי תשובות בדבר.

קודם כל, התייחסות מכובדת גורמת להעמיק ולבחון יותר את הדברים. צורת ההתבטאות הנכונה כלפי גדולים "ולולי דמסתפינא", "עפר אני תחת כפות רגליו הקדושות" וכד', יוצרת, גם אם בצורה מלאכותית, בדיקה מעמיקה יותר לפני שחולקים. כשאדם מזלזל במישהו, יותר קל לו לבטל את דעתו. לא מפריע לו להפטיר בהינף יד - "שטויות".

ואם למישהו יש עדיין ספק בהשפעת הטרמינולוגיה, בחשיבותה של הסמנטיקה, שיזכר בסיקור האכזרי של התקשורת את הגירוש. בתוצאות ההרסניות של מכבסת המילים שעשו אחינו שמאחורי המיקרופון.

אך יש תשובה נוספת. מהותית יותר.

שו"ת הרי"ד (סימן ס"ב) מביא משל בשם חכמי הפילוסופים, על מעמדנו מול הקדמונים:

"אנחנו ננסים רכובים על צוארי הענקים מפני שראינו חכמתם ואנו מעניקים עליה

ומכח חכמתם חכמנו לומר כל מה שאנו אומרים, ולא שאנו גדולים מהם".

כל ההצדקה של האחרונים 'לפתוח בכלל את הפה' מול ראשונים, היא העובדה שהם נסמכים על גביהם. "מכח חכמתם חכמנו לומר כל מה שאנו אומרים". וכך, עם ה'סימכה' הזו, הם יכולים לבנות קומה נוספת בממלכת התורה.

מי שמכבד ומעריך את הראשונים מוכיח שהוא נסמך עליהם, ואז הוא מקבל רשות לבנות קומה נוספת. מי שמזלזל, או אפילו לא מעריך מספיק, מכריז על עצמאות. עצמאות אינטלקטואלית. זה יפה. אבל זה מכריח אותו לבנות בכוחות עצמו את כל הבניין. שיהיה לו בהצלחה. אִי־שם בפקולטה.

"אם ראשונים כמלאכים או ככני אדם ואם ראשונים ככני אדם או כחמורים" (שבת ק"ב):

ביאר **מרון החת"ס זיע"א** - אם אתה מבין שהראשונים היו מלאכים, אתה ראוי לתואר בן אדם. אך מי שחושב שהרשב"א היה בן אדם, יאלץ להסתפק בתואר המפוקפק...

מציע הרב סולובייצ'יק הסבר נוסף כדלהלן. גלוי וידוע מה שנחלקו הראשונים - כמה פרשיות צריך לקרוא בקריאת שמע מדאורייתא - ושיטת הרמב"ם היא ג' פרשיות.

וכך כותב בפרק א' מהלכות קריאת שמע:

"ומה הוא קורא שלשה פרשיות אלו הן: שמע והיה אם שמוע ויאמר, ומקדימין לקרות פרשת שמע מפני שיש בה יחוד השם ואהבתו ותלמודו שהוא העיקר הגדול שהכל תלוי בו, ואחריה והיה אם שמוע שיש בה צווי על (זכירת) שאר כל המצוות, ואחר כך פרשת ציצית שגם היא יש בה צווי זכירת כל המצוות".

משמע מדברי הרמב"ם שהמצווה של יציאת מצרים כלולה כבר בתוך ספר המצוות בתוך קריאת שמע. הטעם לדבר הוא משום שיציאת מצרים יסודה זהה ליסודו של אמירת שמע ישראל והוא קבלת עול מלכות שמים וכמו ה'נשר הגדול' בלשונו הטהור: **יחוד השם ואהבתו ותלמודו שהוא העיקר הגדול שהכל תלוי בו**.

לפי דברים אלו אומר הגרי"ד הבדל נוסף בין זכירה לסיפור. הזכירה היא רק סניף של קריאת שמע, ואילו סיפור הוא **מצווה בפני עצמו**.

ואם ישאל הקורא ותו ליכא בין זכירה לסיפור? ודאי שלא, שהרי אומר הגרי"ד סולובייצ'יק הבדל נוסף בין זכרון לסיפור. הרמב"ם בספר המצוות (עשה קניז) בסיפור יציאת מצרים, כותב כך: "ובהודות לו ית' על מה שגמלנו מחסדיו יהיה יותר טוב". רואים אפוא, שהמצווה דורשת מאתנו לא רק לומר את הסיפור כסיפור דברים בעלמא, אלא להודות ולהלל על יציאת המצרים - וכן לשון החינוך. העניין של **שבח והודאה** הוא מיוחד דווקא בסיפור יציאת מצרים מה שאין בהזכרה.

הנצי"ב מצייץ על פי הדברים הנ"ל שיש הבדל בין הלל של פסח לבין הלל בשאר החגים. הלל בשאר החגים הוא הלל של קריאה, הודאה בצורה פורמאלית. בפסח אמירת ההלל היא הלל של שירה. הלל של שירה בא לידי ביטוי כאשר קורא לאדם איזשהו נס הוא מיד פוצח בשירה ספונטנית, ובלי גדרים פורמאליים, אמירה שהיא יוצאת ישר מחדרי הלב (ולכן יש כאלה שאינם אומרים הלל עם ברכה בליל פסח משום שהיא אמירת שירה שאינה באופן פרצני').

אם כן מציינו בנוסף לר' חיים - על פי דברי נכדו הגרי"ד סולובייצ'יק זצ"ל **סיפור** יציאת מצרים היא מצווה עשה שבפני עצמה קיימא **ואינה** חלק מקבלת עול מלכות שמים של קריאת שמע. ובנוסף **בסיפור** יש חיוב של שבח, הלל והודאה.

¹ **הערות עורך המאמר:** ומכאן סיוע נוסף, מעבר לטעם ההלכתי, לאלה שלא אומרים הלל עם ברכה ביום העצמאות, שאין זה מתוך חוסר ציונות הלילה, אלא אדרבה הם כל כך ציונים ושמהים בהקמת המדינה ולכן הם פוצחים באמירת הלל של שירה הבאה מתוך הלב.

היה מוכן! קצר ולעניין

להגדה של פסח

כולנו יודעים את התורה

בן ישיבה בא לפני החזון איש להבחין על תלמודו. בחנו רבנו, וראה שאין הסוגיא נהירה לו. פתח ואמר: הגמרא (קידושין ל) דורשת "ושננתם" שיהיו דברי תורה מחודדים בפיך. שאם ישאלך אדם אל תגמגם ותאמר אלא אמור לו מיד. רואה אני שלא הגעת לדרגה זו. על כן עצתי שתשב ותשנן תלמודך, ונלמד שנית.

חזר על הסוגיא ובא להבחין. ואכן הייתה התקדמות. אמר לו רבנו: אכן, כבר יצאת מכלל "מגמגם", אך עדין לא הגעת לגדר: "אמור לו מיד". אנא, חזור שוב על תלמודך ונראה.

חזר על הסוגיא, ושב להבחין. החמיא לו רבנו: אכן התקדמת עוד! עכשיו אתה כבר בגדר "אמור לו", אך עדיין לא בגדר "אמור לו מיד!" אנא, חזור פעם נוספת על תלמודך...

הגיע שוב להבחין, ונהרו פני רבנו: "אכן, עכשיו הגעת למדרגת "אמור לו מיד"! ...

עד שבאו תלמידיהם

אמר החזון איש לגאון הרב צבי מרקוביץ שליט"א:

במסכת אבות (א, א) אמרו חכמינו: "והעמידו תלמידים הרבה". לא אמרו "העמידו הרבה תלמידים", אלא "והעמידו תלמידים הרבה". מכאן שהמילה "הרבה" אינה מתייחסת לכמות התלמידים אלא למידת ההעמדה. כלומר, העמידו תלמידים בהעמדה מרובה, באיכות גבוהה יותר ויותר...

ולפי שהוציא את עצמו מן הכלל

סיפר רבנו כי מרן ה"חפץ חיים" זיע"א הקשה פעם:

כיצד זה מכריזים אנו עם התקדש לילו של היום הקדוש, יום הכיפורים כי על דעת המקום ועל דעת הקהל אנו מתירים להתפלל עם העבריינים? וכי כך ראוי לנהוג, להתפלל עם אותם רשעים שלא עזבו את דרכם והרי הם עדיין עבריינים?

מן הדין היה, הוסיף ה"חפץ חיים", כי ניקח בידינו מקל ונסלק מבית הכנסת את אלו המחזיקים במרדס והם ממשיכים להיות עבריינים.

ואלא מאי? הכל כדאי אם אפילו רק אחד מהם ישאר בבית הכנסת וימשיך להתפלל עימנו משך כל השנה. בשביל אחד כזה כדאי וראוי להתפלל עימם, גם כשהם רשעים שנשארו כמות שהיו.

הלכות שבת זמן כניסת שבת

שאלה: מדוע לפי לוח השנה הנפוץ כניסת שבת מתחילה 20 דק' לפני השקיעה ולא שתי דקות קודם השקיעה?

הקדמה: שיעור מיל"ש אומרים 18 דק' ויש אומרים 24 דק'.

הגמ' בשבת לד. ת"ר בין השמשות ספק מן היום ומן הלילה, מטילין עליו חומר שני ימים (בין בכניסת השבת ובין ביציאתה) ואיזהו בין השמשות? **ר' יהודה:** משתשקע החמה עד שתשחיר כיפת הרקיע הסמוכה לארץ. **ר' נחמיה:** משתשקע החמה עד חצי מיל. **ר' יוסי:** בין השמשות כהרף עין זה נכנס וזה יוצא ואי אפשר לעמוד עליו, והלכה כר' יהודה.

ומבואר בגמ' שלפי ר' יהודה שיעור בין השמשות הוא שלושת רבעי מיל.

תוספות הקשו על פסק זה מהגמ' פסחים צד. ר' יהודה אומר, משקיעת החמה ועד צאת הכוכבים ד' מילין (ולא שלושת רבעי מיל).

ותירץ ר"ת: ישנן שתי שקיעות: משעה שגלגל החמה נעלם מהרקיע הוא תחילת שקיעה ראשונה שנמשכת שלשה מילין ורביע, ומאז מתחילה השקיעה השנייה למשך שלשת רבעי מיל עד צאת הכוכבים.

ולפי ר"ת מותר לעשות מלאכה בערב שבת משעה שנכסית השמש מעינינו עד ג' מילין ורבע.

הגאונים נחלקו על ר"ת וסוברים שמרגע שנכסית השמש מעינינו מתחילה השקיעה עד צאת הכוכבים (ולאחר שלשת רבעי מיל) ואסור לעשות מלאכה, ומה שנאמר בגמ' פסחים שבין השמשות הוא ד' מילין הוא צאת כל הכוכבים הנמצאים ברקיע ואינו עניין ליציאת השבת.

ר' אליעזר ממיץ החמיר יותר וסובר שבין השמשות מתחיל שלושת רבעי מיל קודם התחלת השקיעה, ולאחר ג' מילין ורביע מגיע צאת הכוכבים. וכתב **הבה"ל** בשם **הב"ח** שמנהג הקהילות מאז, לחוש לדבריו לכתחילה.

להלכה

השו"ע (סימן רס"א, סעיף ב') הכריע להלכה לענין כניסת השבת כר"ת, ולפי"ז לדוגמא בשבת פרשת "אחרי-מות" תשע"א ניתן לקבל שבת מהשעה 20:24.

אמנם האחרונים כתבו שהעולם נהגו בכל גלילות ישראל כהגאונים וחלילה לפרוץ גדר באיסורי שבת החמורים. ולפי"ז אסור לעשות מלאכה בשבת "אחרי-מות" החל מהשעה 19:11.

לפי הבה"ל הני"ל ראוי להקדים ולקבל שבת שלושת רבעי מיל לפני השקיעה ולכן זמן כניסת השבת הכתוב בלוח הוא 18:46.